

Lupta cu inerția

Nicolae Labiș

Omul ComunI. Dilema1. O viziune a omului comun

Aievea nu și nici cu-nchipuirea
Eu munții nu-i mai simt cum îi simțeam
În vremea unor basme petrecute
Când se făcea că un copil eram,
Când mă-nsoțeam cu păsări și cu ciute,
Când mă-nstelam cu flori, când nu eram.

Văd o-nserare plină de lumină
Plutind pe bucla unui brâu de brad,
În mijloc e poiana-n lună mată,
Și-ntr-însa cineva a desenat
Copilul pur pe care altădată
Așa precum pe mine l-a chemat.

Tabloul se apropie și crește,
Îl am în față ca un ochi deschis.
Copilul mișcă buzele și-ngaimă:
"Ești rău, străine - te-am văzut și-n vis"...
Și buzele îi tremură a spaimă -
"Ești rău, străine, pleacă" - mi-a mai zis.

"Ce vrei, copile? Nu mă poți cunoaște!
De ce-mi privești în suflet ca-ntr-un sac?
Vezi bine, nu sunt jucării într-însul."
"De-aceea-ți pare sarbăd și posac."
Și-năbușit a trebuit să tac.

"Ești rău, străine. Lămurit eu nu știu,
Dar te-am văzut și-n vis și se făcea
Cum cineva pe oameni îi lovește -
Slugarnic tu rânjeai în dreapta sa.
El mi-a strigat: - Și tu, la fel vei crește!
Eu când voi crește nu voi fi așa."

Pe frunte îmi țâșni sudoare rece -
"Ascultă, deșănțat judecător,
Găsește-ți altă victimă și spune-i
Acest vis sadic și amăgitor;
Ai merita să fii legat în funii,
Să nu mai tulburi traiul tuturor."

Dar deodată-n juru-mi mii de voci
S-au auzit strigând cu larmă multă:
"Ascultă, tu, străinule de jos.
"Ascultă-l pe copil! Ascultă-ascultă!"
Oh, surd strigau și trist și dureros -
"Ascultă-l pe copil! Ascultă-ascultă!"

De-atunci nicicând eu nu l-am mai văzut,
Dar parcă mă-nfioară-o presimțire
Și-mi tot repet blestemul ce-a rostit
Cu voce tremurată și subțire,
Prin codri mari îl caut răvășit
Și-n vise îl mai caut, în neștire.

Dar pentru mine azi străini îs codrii,
Sunt numai arbori, pietre, flori și hău,
Iar visele-ncărcate de coșmaruri
Nu-mi mai aduc curatul chip al său...
Pe suflet tot arunc cernite zaruri -
"De ce mi-ai spus, copile, că sunt rău?"2. Omul comun ia o hotărâre

"Eu viața mi-am închis-o sub lăcate,
Și-atâtea zile s-au stătut în van,
Din multe cugetări adevărate
Mi-am înjghebat un jalnic paravan.

Mi-am înjghebat justificări senine
Când părăsisem drumul durei munci:
Dar dac-ar roade suferința-n mine
Tot necesară-aș crede-o și atunci?

De m-ar izbi puterile inerte
Ce stânjenesc înaltul țării zbor,
Au m-aș păstra și-atunci în trândăvia,
Acestui trai anost și-adormitor?

Se cere să lovesc în cei pe care
Eu i-am slujit, simțind că putrezesc.
Va fi nevoie, știu, fără cruțare,
Fără regret, și-n mine să lovesc.

Ideile-mi rămase, triste cete,
Am să le-ntrem cu asprul vieții vin,
La oameni, părăsiții mei prieteni,
Sfios, dar hotărât am să revin.

.....
Văd o-nserare plină de lumină
Plutind pe bucla unui brâu de brad.

În mijloc e poiana-n lună mată
Și-ntr-însa cineva a desenat
Copilul pur pe care altădată
Așa precum pe mine l-a chemat.

Eu simt o bucurie dureroasă,
Simt ochii lui țintiți asupra mea
Și tâmpilele îmi bat înfierbântate,
Sunt stânjenit, dar parcă aș zbura...
- Copile, ai avut atunci dreptate,
Dar pentru ce mă mai privești așa?"II. Regenerarea1. Omul comun pleacă din birou

"Bună dimineța, munților. Dormisem
Un somn greu, dar iată, iar vă pot privi,
Bună dimineța, codrilor de tisă,
Bună dimineța, proaspeți zori de zi.

Bună dimineța, oameni. Somn de moarte
Mă zvârlise între trândavi și învinși,
Bună dimineța, sate de departe,
Bună dimineța, zori de zi aprinși.

Drumuri nesfârșite, bună dimineța,
În coșmaru-mi groaznic v-am visat ades...
Am să-mi spăl în rouă palmele și fața
Și-am să sorb mireasma florilor de șes.

Sovăielnici pașii-mi caută-n țărână
Urmele pe care mai demult am fost.
Urme noi striviră urma cea bătrână
Și să o mai caut n-are nici un rost.

Temelii durate trudnic înainte
Sunt acoperite de clădiri întregi.
Viața-n cascadata-i largă și fierbinte
Zămislește zilnic înnoite legi.

Bună dimineța, păsări bete-n soare,
Mi-ați strigat odată să mă-ntrec cu voi.
Mă primiți voi după-atâta vreme oare?
Ori vă veți retrage-ndemnul înapoi?

Sufletu-mi se umflă-n vânt ca o aripă,
Clipele prin arbori freamătă a zbor.
Fierb în câmpuri seve, păsările țipă...
Amintirea, numai, tace muștrător..."III. Treapta superioară

.....2. Tablou general

Pe fluviul fără de capăt și fără sfârșit,
Pe fluviul timpului lunecă stoluri de nave,
Catarge-ndreptate spre est și spre vest și zenit,
Ori, fără catarge, bolnavele lumii epave.

Iar apa aceasta-i vrăjită și-nchide în ea
Atâtea destine sub undele-i verzi de uitare,
Și-atâtea destine, pe unda-i brăzdează să stea
O urmă-n vecie nestinsă și scăpărătoare.

Și fluviul curge în curbe-ndoite spre înalturi
Cu apele-i palide-n tot mai grăbită năvală,
E-un clocot de valuri, e-un cor ce se zbuciumă-n salturi,
Aud zăngănind o fantastică luptă navală.

Epavele lumii își cheamă arcașii pe punți -
Fantome cu sângele încă în vine -
Gem robii sub punți și cătușele-și zornăie, crunți,
Săgețile țiuie-n zboruri haine.

Pe navele lumii au oamenii scut nepătruns,
Steag roșu se zbate,
Fantome cu sângele încă în vine, pe-ascuns,
Lovesc pe la spate.
Dar navele lumii, pe val, neînvins zburând,
Tresaltă,
În fund de epave cătușele sar, răsunând
Sub daltă,
Și fluviul curge în curbe spre steaua înaltă.

Pe fluviul timpului navele tinere lunecă.
Cu faruri aprinse se surpă-ntunericul orb,
Și razele lor ascuțite nicicând nu se-ntunecă
Și, simplu matroz, eu lumina aceasta o sorb.

..... 4. Spre fericirea personală

Somnul meu laș e de-acum amintire urâtă
Care-n răstimpuri mă întărâtă...
Lumea sufletului mi-i asanată,
Cerbii printr-însa tropotă-n ceată,
Sună sub soare și lună, mereu,
Clopotul limpede-al cerului meu.
Cu brațele goale din zori până-n sară,
Se seceră-n sufletul meu ori se ară,
Se-nalță gânduri, se sapă fântânile,
Se șuieră doinele de primăvară -
Doinele mele - izvoarele-ngâne-le...

Și totuși, ceva mai lipsește. Flămând,
Inima încă-mi mai bate, cerând.
Lipsește o floare, neînflorită
Nici în somnu-mi adânc,
Nici în munca-mi grăbită.

Mă deșteptasem și-atunci am pornit
Prin euritmia pădurii în goană,
Aerul munților m-a amețit,
M-au încântat căprioarele negre-n poiană,
Și pestrițele aripi tremurătoare,
Și susurul surd izvorât de sub bolți de frunzare...
Dar numele nu mi-am legat
De nici un copac cu frunzișul rotat,
N-am chemat nici o căprioară la mine
S-o sărut între coarnele fine,
Apoi, amândoi, după vânt, în lumină

Să pornim dănuind peste stâncile roșii, de fier...
Poate de-aceea-mi venea să țip fără pricină
Și mă oprea, rușinându-mă, codrul sever.

Mă deșteptasem și-atunci am pornit
Prin sate, în carul cu crâșnete frânte de roți.
Am stat la taifas cu țăranii și fetele tinere,
Lângă ei mă-ntristam și mergeam la petreceri cu toți.
Întrebam: Voi, naivi filosofi, să-mi răspundeți,
Care e marele vieții-adevăr? Ce să fac?
Am trecut de la unul la altul, precum în pădure
Eu treceam întrebând despre farmec copac de copac -
Și-mi compuneam un răspuns întrebării
Culegând de la toți, de la toate,
Precum în păduri din frunzele nenumărate...
Mă deșteptasem și-atunci am pornit
Printre blocuri semețe cu-antene pe țeasta bombată,
Blocuri dansând după muzica dură-a tramvaielor,
Muzică amețitoare și multiplicată,
Soră cu muzica sobră, de unghiuri și planuri,
Armonie-a metropolei, jerbă de fier și elanuri.
Dar nu m-am legat de nici un ungher,
De nici o fereastră aprinsă în seară stingher,
De la toate ferestrele-o rază am aprins și-am strâns,
Pentru mine. De aceea nici o fereastră
Nu s-a aprins, nu s-a stâns...

Veți spune că multe-am văzut, dar nimic n-am păstrat
Că nimic n-am ales din a lumii bogată recoltă,
Dar eu am văzut și păstra-voi ceva minunat,

O constelație roșie-aprinsă pe boltă,
Și sufletul meu încântat numai ei îi ridică
Șoapta-mi de dragoste, până-acum unică
"Constelație ce sui
În azurul albastrui
După legi ce azi le știu,
Sfredel luminos și viu,
Constelație ce sui,
Și planeta lumii mele
Limpezită de ploi grele
Zboară-n largile-ți inele...
Constelație ce sui,
Cad îmbătrânite stele
În adâncul timpului,
Într-al morților pustiu...
Numai tu nu poți s-apui,
Sfredel luminos și viu,
Constelație ce sui."
Zboară-n seară șoapta clară,
Sufletu-mi freamătă ca o vioară,
Și totuși ceva mai lipsește. Flămând,
Inima încă mai bate, cerând,
Dar lumea sufletului mi-i asanată,
Cerbii printr-înșa tropotă-n ceață,
Sună sub soare și lună, mereu,
Clopotul limpede-al cerului meu.5. Poiana primei amintiri

Revăd din nou poiana primei amintiri -
Copilul care am fost eu spre mine vine,
Vorbește rar mușcându-și buzele subțiri...
- Îmi plăci. Dar eu am să devin mai bun ca tine...

Și mă privește cu o candidă trufie,
În jur se leagănă-al pădurii verde cerc,
Mă simt pătruns de-o-nlăcrămată duioșie
- Copil prostuț, tu oare crezi că eu nu-ncerc?